

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (HE 207/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- teollisuusneuvos Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Joni Hiitola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- toiminnanjohtaja Jenna Lahtinen, LiveFIN ry
- johtaja Kati Kuusisto, Tapahtumateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan, että yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettuun lakiin lisätään uusi kustannustuen muoto, joka kohdistetaan erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille lakiin sisällytettävän toimialalistauksen mukaisesti. Ehdotuksen mukaan tukikelpoisia ovat myös muiden toimialojen yritykset, jos niihin tai niiden merkittävään asiakaskuntaan on kohdistunut julkisoikeudellinen pandemian hallintaan liittyvä rajoitus. Liikevaihdon laskun edellytyksenä on, että liikevaihto on vertailukauteen 2019 nähden laskenut yli 30 prosenttia. Ehdotuksen mukainen tukikausi on 1.6.—30.9.2021.

Valiokunta katsoo, että hallituksen esityksen mukainen luettelo tukikelpoisista toimialoista kattaa keskeiset kulttuurin ja urheilun toimialat. On hyvä, että yritys voi lisäksi myös erikseen pe-

Valiokunnan lausunto SiVL 21/2021 vp

rustelemalla osoittaa liiketoimintansa kärsineen viranomaispäätöksellä tehdyistä rajoitustoimista. Näin huolehditaan siitä, että tukeen on mahdollisuus kaikilla rajoitustoimista olennaisesti kärsineillä yrityksillä eikä väliinputoajia jää.

Esityksen mukaan pelkkiä viranomais suosituksia, kuten etätyösuositusta, ei pidetä esityksessä tarkoitettuina rajoituksina. Valiokunta asiantuntijalausuntoon viitaten toteaa, että edellä mainittujen suositusten mukaan lukeminen huomioon otettavien rajoitusten joukkoon olisi kuitenkin perusteltavissa sillä, että viranomaisten antamat suositukset ovat vaikutuksiltaan hyvin voimakkaita ja siten verrattavissa viranomaisrajoituksiin. Suositukset on tarkoitettu noudatettaviksi, ja siten niiden jättäminen korvausperusteiden ulkopuolelle voi antaa väärän viestin suosituksen merkityksestä.

Kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-ala

Sivistysvaliokunnan toimialalla viides kustannustuki koskee kulttuurin ja urheilun aloilla toimivia yrityksiä. Ehdotettu tukimuoto on yleisön läsnäoloa edellyttävien ja koronapandemian vuoksi pitkäaikaisissa ongelmissa olevien alojen elpymisen kannalta erittäin tärkeä.

Valiokunta korostaa, että tukikauden aikana on ollut voimassa tartuntatautilain perusteella määrittäjä rajoitustoimia, jotka ovat erittäin merkittävästi vaikuttaneet monien edellä mainittujen yritysten toimintamahdollisuuksiin. Valiokunta on useissa eri yhteyksissä (esim. SiVL 11/2021 vp) tuonut esille vakavan huolensa kulttuuri-, urheilu- ja tapahtuma-alan ahdingosta korona-aikana sekä painottanut näiden alojen erityispiirteiden ja muusta yritystoiminnasta poikkeavan ansaintalogiikan tunnistamisen ja huomioon ottamisen tärkeyttä.

Korona-ajan rajoituksista johtuvat menetykset kulttuuri-, urheilu- ja tapahtuma-alalla eivät koske vain tapahtumajärjestäjiä, vaan ne kohdistuvat välillisesti toimijan laajaan ekosysteemiin: esimerkiksi elävän musiikin alalla muun muassa agentteihin, managereihin, alihankintaketjuun sekä musiikin tekijöihin ja esittäjiin.

Tapahtuma-alan toipumiseen pandemiasta vaikuttaa myös se, että tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen edellyttää usein pitkäaikaisia ennakkovalmisteluja, minkä vuoksi toiminnan uudelleen käynnistäminen täysimittaisesti rajoitusten purkamisen jälkeen voi viedä melko pitkänkin ajan ja mahdollisiin tuleviin rajoitustoiimiin liittyvä epävarmuus vaikeuttaa toiminnan suunnittelua ja valmistelua.

Koronatukien enimmäismäärä ja seurannan tärkeys

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille tarve nostaa kustannustuen tukikatto kymmeneen miljoonaan euroon, mikä takaisi yhdenvertaisen aseman myös tapahtuma-alan suurimmille yrityksille viranomaisen asettamista rajoituksista aiheutuvien tappioiden edelleen jatkuessa. Toimialan suurimmat ja siten myös taloudellisilta sekä työllisyysvaikutuksiltaan vaikuttavimmat yritykset ovat muutoin asiantuntija-arvion mukaan jäämässä tuen ulkopuolelle tuen enimmäismäärän täyttyä. Pitkään jatkuneessa kriisissä myös näiden yritysten taloudellinen asema on heikko.

Valiokunnan lausunto SiVL 21/2021 vp

Hallituksen esityksen (s. 13) mukaan tukikaton nostaminen kymmeneen miljoonaan euroon edellyttää uusia neuvotteluja Euroopan komission kanssa, ja todetaan, että neuvottelut voivat viedä vaikeasti ennakoitavan ajan.

Valiokunta on aikaisemmassa lausunnossaan (SiVL 11/2021 vp) kiinnittänyt huomiota koronasta aiheutuvien eri tukikattojen erilaisuuteen ja eri yhteyksissä kantanut huolta kulttuuri-, urheilu- ja tapahtuma-alan eri toimijoiden elpymisen turvaamisesta, jotta alan kuihtumiselta vältytään. On tärkeää, että toiminnan jatkamisen mahdollistava tukijärjestelmä kohtelee eri toimijoita yhdenvertaisesti. Tukea voivat tarvita niin suuret kuin pienet yritykset.

Valiokunta toteaa, että koronapandemiasta yrityksille aiheutuneiden menetysten kattamiseksi on valmisteltu useita tukimuotoja, ja pitää ehdottoman tärkeänä, että näiden tukien myöntämistä ja käyttämistä selvitetään ja arvioidaan huolellisesti, jotta tukien vaikutuksista saadaan todennettua tietoa tulevia vastaavia ratkaisuja varten.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sivistysvaliokunta esittää,

että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen